

BUDA-PESTA

16 Maiu st. v.
28 Maiu st. n.

Va esi duminec'a.

Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 20.

ANULU XII.

1876.

Pretiu lu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Lumea in chipurii.

Candu durerea-mi e mai mare, si de lacrimi otravita
A mea inima sdrobita
Intre fericitii lumei nu mai are ce catá ;
Candu zarescu in locu de ómeni numai ale loru mor-
minte,

Fara sufletu oseminte,
Ce se 'ncérca idealulu cum mai bine a-lu petá ;

Candu virtutea omenésca cá o larva mi s'arata
De papusi numai purtata,
Care jóca dupa placulu intemplării ce slujescu ;
Candu mi-pare lumea tóta o imensa comedia,
Si-a naturei parodia

Omenirea despoiata de-alu seu farmecu omenescu ;

Candu in slut'a sa golime vedu desiertulu cum se 'n-
tinde

Peste tóte ce cuprinde,
Si 'n profundulu intunericu invelindu pe Dumnedieu,
Nu ne lasa nici minciun'a iscodita de durere
Pentru-a lumei mangaiere,
Ci a vremei mostenire o destruge 'ntr'unu césu reu ;

Candu si tu, o! dulce ingeru, pierdi din a ta stra-
lucire,

Pentru cá in omenire
Pân' si ochiulu ce te-admira, te profana, drag'a mea ;
Candu pamentulu te slavesce, elu pe fruntea-ti pune-o
péta,

Si pe cátu esti tu curata,
Sarutarea omenirii te 'njosesce pân' la ea :

Eu atunci te furu din lume, idolu scumpu alu vietii
mele,

Si pe aripi usiurele

Fugu cu tine, fugu departe de pamentulu pustitu,
Si te-ascundu in fundulu lumei, ce-i de-amoru desco-
perita,

A mea patria iubita,
Raiu alu fantasiei, unde e totu omulu fericitu.

Acolo cuprinsi de bratiulu veciniciei creatóre,
Imbetati de-amoru si sóre,
Noi sorbimu intinerirea din paharu dumnediescu ;
Patimi mici, ce tinu de póla unei vremi imbetranite
De noi fia deslipite,
Cáci acolo intre stele altu-felu inimi se iubescu.

Altu-i dorulu, alt'a-i viéti'a, altu-i sinulu care bate
C'unu aventu d'eternitate,
Liberu chiar de souvenirulu pamentescului pecatu ;
Deci pe fruntea-ti de regina man'a sfant'a provedintiei
Aureol'a inocintiei
O aprinde la lumin'a unui sóre nepetatu.

Cáci podób'a cea mai mare pe o frunte femeiesca
E cunun'a fecioresca,
Impletita 'n infratire de virtute si amoru ;
Tóte florile din dins'a bobociei trebui sè fia,
Ce cuprindu o poesía,
Pentru toti unu mirosu dulce, pentru unulu mierea loru.

Acolo 'ntre ceriu si lume, pe-a nemarginirii mare
Tu mi-dai o sarutare
Si 'n a perului teu valuri secolu lir'a-mi o 'nvelescu
Doi lucéferi, mari cá doru-mi, cu-a lumineloru lu-
mina,

Carei vremea se inchina,
Muritoriloru arata urm'a drumului cerescu.

Lasa dar din raiulu nostru o privire amorósa
 Peste lumea pecatósa
 Noi cu mil'a fericirii inc' odata s'aruncámu,
 Si pe toti acei ce inca sè iubescu cu poesía
 In a nóstra 'mperatia
 P'alu amorului aripa pân' la noi sè-i innaltiamu !

Sè ne facemu noi o curte, ah ! o curte 'mperatésca
 Din iubirea omenésca
 Unu concertu din dulci suspinuri si din cantece de
 doru ;
 Unde-o calda sarutare din doi unulu inca face,
 Acolo marirea zace,
 Acolo e nemurirea, acolo este amoru !

Ast'a este a mea lume si-a mea 'ntréga bogatia,
 Nesfêrsit'a fantasía,
 Care tie la picióre ti-o intindu cá unu covoru ;
 Altii au cá sè te 'ncante pietre scumpe lucitóre,
 Dar eternu nesimtitóre,
 Eu am lir'a pentru tine si-unu suspinu nemuritoru.

Si pe candu te pierde lumea in a sa desiertatiune,
 A mea lira dulce-ti spune :
 „Vino draga sè 'nfrunti vremea pe-a cantării veselu
 sboru ;
 Poesi'a este 'n tine, langa tine vine-amorulu,
 Dupa tine vine dorulu,
 Fara tine e mormentulu alu meu singuru viitoru !“
 D. Petrino.

Tirani i d i n a m o r u.

II.

Si óre ce póte fi caus'a, adevératulu isvoru alu acestui afrontu, ce se face legiloru ratiunei si naturei ?

Ignoranti'a si *vanitatea*, dóue concepte, cari sunt inimice de mórte culturai cá intuneculu luminei !

Sunt parinti, cari n'au patienti'a d'a acceptá timpulu candu dóra cu dreptu cuventu sè se póta falí cu mintea straordinaria a prunciloru sei, ci audíndu ei póte ceva despre Mozart, faimosulu artistu musicalu, (care dejá in etate de siese ani a pusu in admiratiuni curtile domnitoriloru din Europa cu maestrósa-i productiune pe forte-pianu) voiescu cu ori ce pretiu cá si baetulu loru, in care ei inca au descoperitu unu „geniu“ — buna ór'a ca alu lui Mozart — sè-i delecteze cu rarulu seu talentu. Si astfeliu i maltratéza pe sermanulu genialu ca sè produca minuni.

Éca fantan'a reului : *vanitatea* ! Ací ignorantia completa si peccatulu neiertatu. Pe acestia i despretiuimu !

Alcum suntemu cu a dóu'a causa adeca *ignoranti'a*. Acésta ignorantia, care deosebitu de aceea de mai susu, care e frate de cruce a

vanitátii, va sè dica, de si dóra ómeni culti si cu inima, nu cunoscú puterea intelectuala a copíloru loru si astfeliu ei voiescu a li desvoltá si cultivá spiritulu mai curendu decátu acésta ar fi cu putintia fara dauna intr'o parte séu alt'a. Despre acestia cu dreptu cuventu se póte dice : „Értati dómne cá nu sciú ce facu !“

A cultivá ceva, ce inca nu e desvoltatu ; a desvoltá ceva inca neformatu ! Ce lucru ne-naturalu !

Ei voiescu a culege fructe de pe pomulu abii resaritu, si a mirosá ros'a pana e inca abii unu pusiuru inchisu ! Despre atari parinti vorbesce Spurzheim, a carui disertatiuni despre frenología si educatiune sunt in tóta lumea cunoscute, candu dice, cá unii parinti se temu cá pruncii loru nu voru invetiá destulu de timpuriu cetirea si scrierea, si de aceea i constringu a petrece multe óre ale dílei in scóla intr'unu aeru stricatu, in locu d'a si otielí corpulu loru prin miscare libera. „Nici odata nu este iertatu — dice Spurzheim — a se cultivá spiritulu in detrimentulu corpului ; crecerea fisica sè premérge totu-de-una acelei psichice si apoi au a propasi ambele alaturea fara cá facultatea unéa sè intréca pe aceleialte, fiindu sanitatea bas'a, studiulu inse ornamentulu educatiunei.“

Toti aceia, cáti se ocupa cu crecerea copíloru aru trebui sè posiéda cunoscintie esacte despre capacitatea spirituala a eleviiloru sei, pentru pe a nu li impune sarcine nesuportabile. Candu luntrasiulu si-incarca nai'a, face acésta numai dupa ce i-a esaminatu capacitatea pentru pondu. Camil'a (drom edarulu) simtiendu-se pré incarcata, nu voiesce a se sculá pana arabulu nu-i usioréza sarcin'a. Unii copii inca se plangu, cá nu potú invetiá, atát'a, cátu li se impune, si ce sè vedi ? Arabulu nomadu e mai umanu fatia de unu dobitocu, decátu civilisatulu crescatoriu fatia de elevulu seu care e animalu cu minte. Intentiunea acestor'a este buna si nobila, bas'a inse din care au purcesu este falsa, fara ca sè o cunósca. Pe acestia tocmai pentru aceea departe de a-i despretiuí, i compatimimu numai.

Dupa ce astfeliu amú fi indegetatu reulu dimpreuna cu causele lui, este pré naturala dorinti'a de a si scapá de dinsulu, voimu deci a ne ocupá putintelu de modelu si mijlócele prin cari s'ar poté sterpi din radecina acestu germene roditoriu in simburele desvoltării sociale.

Dintre tóte animalele omulu este la pri-

mulu debutu alu vietii sale fiinti'a cea mai neperfecta a naturei. Ticalosu si miseru ce este fara spriginu, si a nume fara spriginulu mumei nu numai cà in celu mai scurtu timpu vietii a i s'ar curmá si ar trebui sè rentórne la nimicire, adeca la starea de naintea conceperii sale, la neesistintia : ci pentru cá actiunile vietii sale sè se póta manifestá nu mai multu decâtu vegetatiunaminte, adeca sè-si póta asecurá esistintii'a de pe o di pe alta cu óre-care independintia, trebuesce omului mai lungu timpu ajutoriulu altora, decâtu ori carei specie de animalu. Dreptu ce fórte nimeritu díce Schiller *) : „Animalulu femininu mai curendu si-póte parasí viti'a decâtu mum'a pe copilulu seu.“ Pe candu puiulu de gaina abiá esitu din gaóce scie pigulí la sementia din care se nutresce alaturea cu mum'a sa, copilulu trebuescu ani intregi pana va fi in stare a se nutri fara ajutoriulu mumei sale.

Din caus'a acésta rolulu mumei are multu mai lungu sè dureze, decâtu cum de comunu dar mai vèrtosu in clas'a aristocratiei se considera practica : elu duréza peste totu periodulu alu doilea adeca alu copilariei, in parte preponderanta ; de aceea ne adresámu si noi prim'a data catra fraged'a muma, candu ni permitemu a-i atrage atentiunea la acele frumóse datorintie, cari pentru fia-care muma cu simtieminte nobile trebue se fia isvorulu tandretiei materne.

Principiulu de care au a fi condusi toti aceia, câtu sunt chiamati a concurge la educatiunea copilulu — desvoltarea corpulu, animei si a spiritulu, va sè dica educatiunea are sè fia *fisica, morala si intelectuala* de odata.

Dar multumita spiritulu de civilisatiune, ce strabate cu taria peste tóte pedecile, numai cá sè braveze lumin'a mintii a supra ori ce alte lucruri ei inferióre, fia acele apoi chiar in interesulu civilisatiunii esentiale séu neesentiale, salutarie séu funeste, frumóse, nobile séu ba : acuma se cultiva in celu mai mare detrimentu pentru ceialalti factori importanti, numai spiritulu, pentru cá astfeliu se esplica cultur'a.

Cumca acésta metoda educationala câtu este de ratecita, destulu de apriatu dovedesce degenerarea fisica a societátii si caderea moralulu publicu, ce si-a luat aventu atátu de in-spaimentatoriu in timpurile nóstre, si care veninu infectivu chiar din orasiele mari cá totu

atâte focularie ale culturei se respandesce prin tóte arteriele societátii.

Concedemu cà multi prunci de timpuriu sunt destinati sciintiei, meseriei, artei etc. si astfeliu educatiunea loru pana inca de totu fragedi se forméza in directiunea respectiva. Aceea inse nu ni va denegá nimenea, cà la ori ce cariera, cá sè fia elevulu odinióra membru folositoriu si placutu alu societátii, are sè fia *sanetosu, onestu si intieptu*, si acésta frumósa trinitate a calitátiloru individuale numai sub influinti'a acelu regimu se póte ajunge, care este compusu din cei trei factori cardinali mai susu indicati.

Educatiunea ce se da copilulu pana la 7—8 ani sè se marginésca déca nu eschisivu, principalminte la desvoltarea fisica, semendu-se totu odata in fraged'a-i inima acele invetiaturi blande, cari au a-i pune de micu o basa solida moralulu. Dar déca este de condamnatu parintele si educatoriulu pentru cutare negrigire, omisiunea acelei datorintie care i se impune de catra in-sa-si natur'a elevulu, adeca satisfacerea pretensiuniloru organeloru sale este mai pe susu de tóte condamnabila. Si acésta datorintia imperativa multi dintre acei parinti pecatosi, pe cari i amu apostrofatu de tirani din amoru nu numai cà nu o implinescu cu scumpetate : ci chiar se nisuiescu a produce rezultate contrarie.

Copilulu se afla in periodulu evolutiunii, fia-care organu se manifesta in gradu mai mare, acésta fervente miscare a organeloru particulare facu o revolutiune generala a complexulu intregu, de aci se esplica si petulanti'a prunciloru sanetosi, ce parintiloru causéza atát'a amaratiune, pe candu ei aru trebui sè-si gratuleze cà copíii loru dau asiá eclatante semne de vietia si sanetate. Din contra nici odata sè nu se bucure de asiá numitii „prunci solidi.“ O aparitiune cá aceea a copíiloru linisciti nici odata nu e caracteristica starei normale. Copilulu tacutu, retrasu din societatea confratiloru sei, bunu, ascultatoriu, de securu cà nu simte bucuri'a si fericirea acelora. Elu va impliní cu o adevrata subordonare fiésca tóte câte i se recomanda séu impune de catra parinti, dar cu aceea apathía intr'adeveru trista cu care va primí d. e. vestmintele de pasci, séu incunoscintiarea cà are sè mérga prim'a data la scóla.

Si tóte aceste simtóme, cari merita compatimire si nu invidiare provinu séu din anomalía fisica, séu adese ori din defectulu óre care a facultátii intelectuale. Càci este consta-

*) „Über den Zusammenhang der thierischen Natur des Menschen mit seiner geistigen.“

tatu că cei mai talentati copii sunt mai nepacnici; neinfrenarea și esecesele lor sburdate insuflă grigie. Acestea până a nu deveni stricătioase altora nu trebuie innewidite, căci lor insi-ne numai spre folosul lor sunt.

Gimnastic'a, mijlocul atătu de importantu pentru întărirea membrorului și promovarea sanetătii sè nu fie trecuta cu vedere din partea nici unui parinte și institutoriu. Copilulu de ori ce secus sè nu fie lipsitu de binefacerile acestui mijlocu salutaru. Gimnastic'a nu numai întăresce și desvólta organele sanetóse, ci chiar multe abnormități ereditate și câstigate, ce desfiguréza simetri'a constructiunii corpului pot fi prin efectulu acestui instrumentu ortopedicu netedite și delaturate.

În privinti'a alimentatiunii și a vestmintelor observămu pré multa grija și atentiune în cele mai numeróse familii din clasele mai civilizate. Mam'a gelósa de flórea sanetătii pruncului seu, cu o gingasia precautiune luferesce de tóte influintiile stricătioase atătu prin mancare, cătu prin vitregitatea și capriciele naturei. Inse chiar acést'a pré încordata, de și în intentiunile lor laudabile mesure de îngri-gire facu pe elevu disponibilu la tóte acele suferintie, de cari tocmai voiescu a-lu ferí. — S'au cine n'a esperiatu candva în cútare cercu familiaru cum respingu copiii cu indignare bucatele, ce li se impun, și oftéza indesiertu după acelea cari lor li placu și cari de secura și mai bine li convinu!

Unu instinctu óre care, ce observămu la animalele de casa în privinti'a pofirii și respingerii cutarui nutretiu, se manifesta și la omu, dar principalminte la copilu, și déca animalelor de casa nu li întindemu decātu nutre-mentu, care lor li este mai bine primitu, pentru ce sè denegămu noi acésta procedura întielépta de la copilu, mai vêrtosu candu de la nutrírea convenienta gustului seu depinde în mare parte formarea temperamentului seu?!

Apoi ce se mai dicemu despre acei parinti, cari purcediendu din fals'a teoríá, că copilulu trebuie dedatu la fie ce mancare, până ce acest'a nu manca curechiulu din blidu nu capeta din scoverdile ce le-a diaritu în tinda?! Pentru că cineva sè póta judecă daunele ce se causéza prin acésta nesocotita fortia la mancare, cugetu că nu se recere multa cunoscintia a fisiologiei digestiunii.

Astfelu de ratecite apucaturi observămu și în privinti'a îmbracamintelor. Pe candu copilulu de agronomu la satu în butulu celor mai crâncene tempestăti, prin plóia și ninsóre

mergându elu voiosu, nu este alteratu în rumen'a-i sanetate — pe atunci coconasiulu de la orasiu, care nici din odaia nu ésa érna fara a fi invescutu din crescutu până 'n calcăiu în vestminte bine cuptusite, la cea mai ne'nsemnata schimbare a timpului e atacatu de junghiuri, tusa etc. candu apoi este avisatu la ajutoriulu medicului și medicinei. Déca catra acésta mai adaugemu și aceea, curiósa maniere de precautiune prin care copilulu nu-i este iertatu a umblá pe afara cu capulu descoperitu, ce atătu de multu promovéza evaporarea și întărirea perului, i este opritu a bé apa decātu numai încaldita: ni putemu formá o idea chiar despre sistematic'a procedere întru rui-narea elevilor.

Noi amu dorí, că sè se concéda pe deplinu copilasilor, cari se afla în periodulu evolutiunelor, sburdarea de câte ori numai li concede timpul în aerulu liberu. Risulu, strigatele inocente de bucuría nici odata sè nu fie conturbate, ma chiar promovate, pentru că acestea sunt salutarele canale, pe cari decurgu undele elemintelor imbuldite a spiritului copilarescu. „Si totusi comitu multi parinti — dice Brigham*) — marea nebunía d'a oprí aceste manifestatiuni a bucuriei și d'a innadusi în ei ori ce espresiune a viociunii. Fragedelor sucrescintie sunt risulu și strigatele naive în presinti'a parintilor strictu oprite, fiindu ei necesitati a tacé și siedé nemiscati, asemenea papusielor, pe candu suavele și ah cătu de scurtu duratóriele impulse a bucurielor pruncesci sunt condamnate la amurtire consumatória!“

(Finea va urmá.)

Georgiu Vuia.

R e n e g a t u l u .

Novela din suferintiile Romanului.

(Urmare.)

— Cum se póte? . . . Dór' de nu sciu candu n'a ploiatu, ca sè se rumpa vre-unulu din stanca! . . .

— Chiar de asta me miru și eu. Inse e asié! — observă husariulu Ferencz.

Dupa cuvintele aceste cu totii se scoborira din trasura, apropiandu-se de bolovanulu fatalu.

Bolovanulu érá mare.

— Haidati! — dise inse Béla. — Óre cumva trebuiá sè-lu rostogolimu din cale! . . .

*) „Verstandesbildung des Kindes“ etc.

Si cu totii se apucara de lucrulu acest'a neasteptatu si neplacutu. Inse insedar, càci bolovanulu greu nu voiá nici sè se misce.

— Ací numai cu nesce pari amu puté sè ni ajutàmú ceva! — opinionà birjariulu Mozsi.

— Avemu vre-o secure? — intrebà Béla rapede.

— Avemu, maria-ta.

— Apoi du-te dar iute, Mozsi draga, si taia vre-o câtiva pari. Dar grabesce! . . .

Birjariulu indata alergà la trasura. Luà de ací securea si disparù in padurea din apropiere dupa parii doriti.

— Nu ar fi óre mai bine, ca sè rentórcemu! — intrebà intr'aceste junele Pista, pe unchiulu seu Béla, cugetandu dinsulu póte, cà cu greu voru puté delaturá bolovanulu, si cugetandu mai probabilu la aceea, cà rentoreându-se, in sér'a acést'a pana mane ce bine si-ar mai puté petrece cu adorat'a sa Etelca.

— Si eu asiu dice se rentórcemu, unchiule draga! — aprobà indata frumós'a Emilia, care siguru inca va fi cugetandu mai multu la doritulu ei.

Béla surisè, ca si candu ar fi intielesu de locu oftàrile tainice ale acestoru doi amorosii.

— Asié asiu crede si eu, — audimú acum si pe husariulu Ferencz, — fiindu cà stàmú dejá de o jumetate de óra ací, si va mai trece atát'a timpu pana ce vomu scapá de acestu bolovanu, si noi astu-felu inseràmú pré tare inainte de ce vomu puté trece peste „gur'a ursului“! . . .

— Pfui! — infruntà Béla pe toti. — Voi par' cà sunteti fricosi! . . . Éca, Mozsi chiar vine cu parii. Indata vomu scapá noi de ací. Si déca vomu si ajunge ceva mai tardiu la „gur'a ursului“, nu vedeti voi ce séra frumósa vomu avé, încátu la lumin'a lunei si a lampeiloru de la trasura cá si diu'a putemu caletorí! . . .

— Aceea e dreptu! — aprobara cu totii, inse mai multu pentru aceea, cà i-au infruntatu de fricosi.

Sosindu apoi Mozsi cu parii, fia-care luà câte unulu, si asiediendu capetele pariloru sub bolovanu, incercara astu-felu a-lu redicá si impinge din locu.

Si in fine reesira a delaturá intr'atát'a bolovanulu din cale, in câtu trasur'a putea se paseze prin „strimtura.“ Dar de trud'a lunga si grea la toti li curgea sudori pe frunte si facia.

Si candu esise apoi trasur'a din acestu locu fatalu, incepea dejá sér'a a se mestecá cu nóptea.

.

Dupa o jumetate de óra trecuse dejá trasur'a si peste drumulu ingustu si periculosu care conducea catra „strimtur'a mare.“ Intrase apoi fara vre-o pedeca si prin gur'a „strimturei.“ La mijloculu strimturei inse, caii cei din nainte incepura d'odata a se oprí de sine, a bate cu copitele si-a sforái din nasu.

Birjarulu Mozsi dimpreuna cu husariulu Ferencz, tresarira adancu.

— Ce e ast'a? — intrebà Béla rapede.

— Nu e lucru curatu, maria-ta! — respunse husariulu.

— Dar ce e?

— Éra unu bolovanu!

Acum si Béla tresari puternicu.

— Da, maria-ta, — asigurà si Mozsi, — si inca unu bolovanu mai grozavu decâtu celalaltu.

Érá petrundiatoriu dupa cuvintele aceste de a priví feciele desperate ale tuturorora. Dinsii toti scieau bine, cà de ací rentórcerea e imposibila. Dinsii cu totii scieau, cà déca nu voru puté delaturá bolovanulu din cale, voru stá ací prinsi cá intr'unu carceru, fara cá in aceste locuri selbatice, in acést'a „strimtura“ de spaima sè póta in nóptea acést'a sperá vre-unu ajutoriu.

Alt'a otarire nu puteau sè-si ieie, decâtu in ori ce modu sè delature bolovanulu din cale . . .

Dar bolovanulu érá formidabilu!

Desperata positiune. Si érá cu atátu mai desperata, cà li trebuia acum éra pari, dar giuru impregiuru nu se vedeau numai restópe si abisuri colosale, încátu érá peste putintia omenésca, cá óre cine-va sè tréca peste aceste, si din padurile indepartate sè aduca parii doriti.

Unu singuru remediulu mantuitoriu mai érá. Si acest'a érá, cá óre care va sè se rentórcala la „strimtur'a mica“ si sè aduca parii cari i-au lasatu ací.

— Du-te, du-te Mozsi draga! — dise superatulu Béla, vediendu si dinsulu cà altu modu nu esiste.

Si birjariulu Mozsi indata si plecà catra loculu numitu ca sè aduca parii.

Ceilalti remasera langa trasur'a in „strimtur'a mare.“

Ací, in strimtur'a acést'a, nici radiele lu-

nei si-a steleloru nu puteau strabate. Nici ceriulu nu se vedea, căci capetele stanciloru colosale se întêlniau la olalta d'a supra drumului. Si negru că iadulu erá intunereculu in giurulu acestoru caletori desperati. Si numai la lumin'a lampeloru trasurei vedeau dinsii bolovanii stanceloru atêrnandu a supra capeteloru loru mai infioratoriu decâtu sabi'a infricosiata a lui Damocle.

Ceriulu par' că a voitu, că acesti caletori, cari nu cunosceau decâtu numai fericirea vietii, cari erau dedati a traí numai in bucurii si imbuibãri, sè-i cunósca acum puterea lui, sè védia, că unu simplu bolovanu aruncatu in calea loru, i póte aduce in desperare, i póte face sè guste si ei din pocalulu amaru alu suferintieloru, si li póte aretá că ce e acelu chinu, in care arunca ei fara indurare atâtea nevino-vate sufflete omenesci.

Abié dupa o óra buna putù birjariulu Mozsi sè se rentórca cu parii doriti.

Si candu apoi, dupa o truda indelungata si amara vedemu apoi miscandu-se trasur'a si din acestu pasagiu atâtu de fatalu, s'afflau dinsii dejá in puterea noptii.

In aceste óre misteriose ale spiriteloru aveau dinsii sè caletorésca catra locul celu mai periculosu, catra : „gur'a ursului“ . . .

.

Dupa unu patrariu de óra trasur'a ajunse dejá aprópe si de acestu locu, si numai vre-o câti-va pasi mai trebuiau facuti, că sè paseze si peste elu.

— Oprese! — strigà d'odata husariulu Ferencz punendu si dinsulu manile pe franele cailoru.

Strigatulu acest'a atâtu erá de cutremuratori, încâtu toti se spariara.

— Dar ce e? — intrebà Béla.

— Nu e bine, maria-ta! — respunse husariulu tremurandu vizibilu si tienendu in manile sale dóue pistóle pe cari repede si le scóse dejá din scurteic'a sa.

La vederea armeloru ceilalti se cutremurara si mai adancu.

— Dóra ni stà cine-va in cale? — intrebà Béla.

— Uitati-ve numai, — aretá husariulu, — acolo langa „isvorulu hârcei“ se vedu de radiele lunei umbre de ómeni, cari trebuie că stau ascunsi intre pietrile „stancii de mórte“ . . .

— Asié e! — observara cu totii.

Dar nici nu pronunsiara inca dinsii bine

acestu cuventu, si in aceea-si clipita, d'odata că si candu din pamentu aru fi resaritu, o multime nenumerala de individi incungiurara trasur'a, si inainte de ce óre-care va ar fi pututu avé timpu de a se aperá séu opune, totu atâtu de multe bratie puternice că ferulu se indreptara a supra loru si i trasera la pamentu.

De spaima fraged'a copila Emilia lesinã indata.

— Hotiloru, ce voiti voi? — murmurà Béla infuriatu.

— Taci, blastematule! — strigà unulu dintre ei. — Tu esti hotiu! Noi n'amu venitu sè vi furàmu banii vostrii. Nu vremu sè vi rapimu averea si bunulu vostru! . . . Numai voi o faceti acést'a, fara rusinare, chiar si la lumin'a dilei, chiar si in faci'a lui Dumnedieu! . . .

Vocea infricosiata a acestui individu o cunóschemu. Erá Petru Tibreanu.

— Dar ce voiti cu noi? — audimu ér pe Béla.

— Voimu sè scapàmu lumea de nesce peccatosi si pagâni cá voi, cari n'au frica si temere nici chiar de Dumnedieu! . . .

La aceste cuvinte, că si la unu semnalu doritu, vedemu cét'a acestoru individi resbunatori intr'o clipita redicandu in aeru pe Béla si husariulu Ferencz, alergandu cu ei catra „gur'a ursului“ . . .

Si peste câte-va minute apoi, vedemu la „gur'a ursului“, la acést'a prepastia infricosiata, sburandu susu in aeru trupurile aruncate alu acestoru nefericiti, si disparendu apoi pentru totu-de-una in abisulu infioratoriu.

Si urmà apoi indata o scena si mai teribila decâtu acést'a.

Victime nóue vedemu transportandu-se éra catra locul de perdiare.

Aceste victime erau birjariulu Mozsi, ju-nele baronu Pista, si lesinat'a copila Emilia.

Cét'a resbunatória inca nu ajunse cu dinsii la „gur'a ursului“, dar numai vre-o câti-va pasi mai erau de facutu, si acesti nefericiti, a caroru viéti'a erá legata numai de acestu firu slabu, de acesti pucini pasi, inca aveau sè dispara pentru totu-de-una.

Dar in acést'a celu mai infricosiatu momentu se audira d'odata din indepartare nesce tropote de calu.

(Va urmá.)

Mihaiu Cirlea.

R A N E L E N A T I U N I I.

— Romanu, de IOSIFU VULCANU. —

(Urmare.)

Dar dinsulu trebuia sè aiba mai alesu unu publicu ungurescu, càci acuma ungurii erau la putere, ei aveau sè spriginésca realizarea aspiratiuniloru lui, ei trebuiau sè-i duca vestea in tôte partile, sè-i faca renume pana si la ministeriu. La ei avea sè-si faca poporalitate.

Va sè dica, trebuia sè vorbésca unguresce, càci ungurii numai asiá lu-puteau intielege.

Unu preotu romanu sè pronuncie o predica ungurésca! Ide'a acést'a in primulu momentu i parù cam curiósá; inse mai tardiu, tocmai pentru cà erá curiósá, i parù fôrte originala, si pentru acést'a i placù, si decise a o traduce in realitate.

In câtu privesce numai limb'a, putea sè indeplinésca usioru acést'a, càci elu sciea bine unguresce; ma unii dicesa, cà vorbiá mai naturalu acésta limba decátu cea romana. Se póte, càci nascutu intr'unu comitatu ungurisatu, nici elu nu putù sè faca exceptiune din inteliginti'a romana de acolo.

In privinti'a locului inse nu putù sè gasésca asiá usioru unu espedientu.

A predicá in o biserica romana unguresce, si tocmai in ceea din capital'a comitatului! Ast'a erá prim'a lui idea. Si o gasi fôrte potrivita pentru scopulu seu. Cum sè nu? In capital'a comitatului siedeau fruntasii unguriloru, barbati mai renumiti ai loru, cari la guvernul aveau cea mai mare iniriure. Audindu, cà in biserica romana se va tiné o predica in limb'a ungurésca, toti voru fi gata sè se infatisieze chiar si pentru noutatea intemplerii, abstragéndu de la impregiurarea, cà are sè vorbésca parintele Plopescu, de a carui oratoria si dinsi avura ocaziune sè audia multe laude. Ungurii acestia admirandu-i acolo talentulu oratoricu, dar mai alesu ascultandu frasele sale umflate de patriotismu magiaru, i voru face renume, si astu-felu voru conlucrá toti la realizarea visuriloru sale de innaintare.

Inse ori câtu de potrivita i pareá acésta idea, totusi nu cutediá a se prinde a o esecutá. De candu lumea asiá ceva nu s'a facutu in acea biserica. Se temeá, cà poporeniul lui — in just'a loru indignatiune — se voru scandalisá si voru dá espressiune numai decátu simtiementului loru, si asiá usioru s'ar puté escá unu sacrilegiu, — ér ungurii inca lu-voru considerá mai multu cà pe unu lingusitoru, si asiá nu-si va folosí nimica.

Va sè dica, trebuia sè afe altu locu spre a figurá in elu cà intr'unu teatru comediantulu, care declama pentru aplausele publicului.

Si i plesni prin minte, cà decá in biserica romana nu va puté sè tina acea predica, va pronuncia-o la cutare ingropatiune, sub ceriulu liberu, unde se póte vorbí in ori ce limba.

Dar spre acestu scopu trebuia sè móra vr'unu omu notabilu. Inse aceia toti erau sanetosi.

Parintele Plopescu totu sperá in Dumnedieu, cà va binevoí a ciuntá firulu vietii óre-caruia dintre ei; intr'aceea compuse o predica minunata in limb'a ungurésca, pentru cà la timpulu eventualu sè fia numai decátu gata.

Acuma dara si predic'a numai mortulu mai lipseá. In tôte deminetile si serile indreptá dinsulu ru-

gatiuni ferbinti catra tronulu celu cerescu, cà sè-i implinésca cererea, sè móra vr'unu omu mai cunoscutu, numai pentru cà dinsulu sè póta tine o predica in limb'a ungurésca.

Inse — par cà n'ar fi fostu nici unu medicu in orasiulu acela — nu numai omu mai de frunte, dar nici altulu mai micu, n'a muritu in parochi'a sa in decursu de trei septemani.

In sfirsitu incepù a desperá, si acusá pe Dumnedieu, cà este nedreptu fatia de elu, càci pana candu altora li-a datu terenu de esclare, lui lu-refusa cu deseversire.

— Ah! numai odata sè potu rostí o predica in limb'a ungurésca, frumosu si sonor, asiá cum o pronuncia inteliginti'a romana din comitatulu meu, — esclamá elu, — scíu cà asiú cucerí pe toti. Asiú incantá tôte animele, asiú incatusiá tôte mintile. Si atunci viitoriulu meu ar fi frumosu!

Inse privilegiulu acest'a nu se apropiá de felu. Fruntasii romani erau atátu de negalanti, incátu nici unulu nu mori, pentru cà tinerulu si „escelintele oratoru bisericescu“ — cum se numia elu pe sine insusi — sè-si póta realisá poft'a animei sale.

Totu asteptandu astu-felu momentulu fericitu, in care va audí, cà óre-care poporeanu de frunte alu seu a muritu, petrecea dilele in cea mai mare nelinise si nerabdare, candu éta odata vini crisniculu, cà este mortu si trebue sè traga clopotele.

Ce scire imbucuratória fu acésta pentru elu!

Numai decátu sarí de pe divanu, si lu-intrebá:

— Ce felu de mortu? Mare séu micu?

— Mare, — respunse crisniculu.

Abiá si-putù ascunde bucuri'a. Asiá dare este unu mortu mare, care se póte inmormentá cu predicatiune. Numai atát'a mai trebuia sè scia, decá acel'a a fostu unu poporeanu de frunte?

Deci intrebá:

— Cine?

— Unu tiganu, — respunse crisniculu intr'unu tonu de dispretiu, care semnalá, cà nu va fi cine sè platésca stol'a, ei mortulu va trebuí ingropatu gratis.

Unu tiganu!

Ca si candu l'ar fi udatu cu unu ciuberu de apa rece, tocmai asiá sunara aceste cuvinte in audiulu parintelui Plopescu. Elu a asteptatu unu mortu de frunte, caruia sè se póta face pompa mare, si pe care sè-lu póta iumormentá cu predicatiune ungurésca; dar éta a muritu unu bietu tiganu, care nu se póte inmormentá decátu numai simplu, unde elu nu are sè tina nici predicatiune, si nu póte chiamá inteliginti'a magiara cà sè-lu admire.

Ce sarbeda desamagire, dupa unu visu atátu de frumosu!

Sermanulu omu ajunse la culmea desperatiunii sale.

Ce sè faca acuma dinsulu cu predicatiunea sa bombastica, pe care a pregatitu-o cu atát'a studiu, si de la care asteptá unu efectu asiá de mare si unu resultatu atátu de favoritoriu pentru realizarea aspiratiuniloru sale in viitoriu?!

Sè o dica la inmormentarea unui tiganu?

Dar nu se potrivia de felu? S'ar fi facutu batjocura. Si-apoi nimene n'ar fi vinitu sè-lu asculte.

— Dómne! pentru ce n'ai lasatu sè móra unu omu cum se cade, in loculu acestui prepaditu de tiganu?! — esclamá dinsulu necasitu ce erá.

Tiganulu fu inmormentatu. Apoi trecu érași o septemana, si totuși inca nici unu omu de frunte nu voi sè móra.

In fine éta in o di trasera clopotulu la — calvinu. Parintele Plopescu scóse unu suspinu.

— Ah! ce fericitu e preotulu calvinu, — dise elu, — acela are mortu, inse eu — n'am! Ce bucu-rosu l'asiu inschimbá cu unu Romanu!

Si numai decátu se inseninà, càci i plesni prin munte o idea bizara, si se intrebà:

— Óre n'asiu puté eu predicá la inmormentarea acelu calvinu?

Si numai decátu totu dinsulu si-respunde:

— De ce nu? E dreptu, cà asiá ceva inca nu s'a pomenitu; dar tocmai pentru acést'a ar fi unu ce nou, suprindictoriu, care ar atrage atentiunea publica si mi-ar puté folosi multu!

Si érași statù pe gânduri. Apoi érași continuà:

— Si in sfirsitu, ori care ar fi deosebirea intre religiunile nóstre, au nu sunt si calvinii crestini intocmai cá noi! Eu nu sum bigotu. Nu gasescu nici unu pecátu in aceea, cà voiu tiné o predica la inmormentarea unui calvinu.

Meditandu totu asiá, in fine se linise, si hotarè cu deseversire sè tina acea predica, de cumva preotulu calvinu lu-va iertá. Inse acel'a i erá prietenu din copilaria, si asiá n'avea nici o temere, cà dóra i va refusá cererea.

Acuma numai aceea mai urmá, sè afe cine a fostu mortulu? Càci déca si acel'a va fi fostu vr'unu tiganu, a, oi érași si-va puté pune poft'a in cuiu. Dar in privinti'a acést'a se linise numai decátu, aducèndu si a munte, cà tiganii din orasiu toti sunt poporeni lui.

Se imbracá dara iute si merse a intrebá, cà cine a muritu?

Spre cea mai mare bucuria a lui aflà, cà repausatulu este unu conte, care a jecatu unu rolù fórtè mare in viét'a publico-politica a tierii unguresci; a fostu unu omu de frunte in acestu comitatu, cunoscutu si stimatu de comunu pentru multele sale acte filantropice.

Tocmai astu-felu de mortu i trebuia lui.

Cátu de frumosu va puté vorbi despre patriotismulu lui, despre fratietatea desvoltata de elu, — si câtu de bine va puté condamná pe toti cei nu urmeza acésta cale!

Tocmai se potrivia cu predic'a pregatita de dinsulu mai de multu.

Merse dara numai decátu la preotulu calvinu, si i comunicá vointi'a. Acel'a fu suprinsu, dar se invo, cu conditiunea inse de a obtine si aprobarea nemuritorulu repausatului.

Aceia inca se invoira, si cu atátu mai vértosu, càci soci'a repausatului, si acuma veduv'a lui, erá romana, o simpla féta de tieranu.

Bucuri'a parintelui Plopescu erá nemarginita. Pan'acuma numai odata a tinutu cuventare unguresca in publicitate, candu si-a rostitu profesiunea de credintia politica in calitate de candidatulu la deputatia, dar atunce s'a blamatu uritu; càci voindu sè imiteze pe Zimbranu, pentru prima-óra a cutediatu sè blameze stindardulu nationalu, din care cauza Romanii l'au parasitu cu indignatiune, éra magiarii si-a batutu jocu de elu — cà de unu instrumentu orbu.

Acuma inse avea sè figureze pe altu terenu, mai propriu lui, pe care putea sè repareze caderea de a-

tunce, ma inca sè se si innaltie si sè-si elupte admiratiunea tuturorora.

Acuma avea sè dica o predicatiune, in care cu citatiunile sale din sant'a scriptura va putea sè acoperi multele defecte politice ale cuventarii sale.

E bine, spre a puté face unu efectu mare, avea trebuintia de unu publicu fórtè numerosu. Deci, de si sciea, cà la acésta inmormentare totu orasiulu va fi de fatia, ma voru vini némuri si cunoscuti si din alte parti ale tierii: totusi parintele Plopescu se ingrigi inca de timpuriu, cà scirea despre predicarea lui in limb'a magiara sè se respandéca câtu mai tare in publicitate.

Deci sub nume falsu scrise la tóte diuariile din Budapesta — afara de cele romanesci — cà la inmormentarea contelui si marelui patriotu magiaru X., in orasiulu N. N., si tinerulu dar escelintele oratoru bisericescu romanu Nyárfay Szempró va tiné predicatiune in limb'a unguresca.

Càci este de insemnatu, cà parintele protopopu numai romanesc se scriá „Plopescu,“ — ér unguresce figurá totu sub numele „Nyárfay.“

Dar nu este elu uniculu, care facea asiá. Mai sunt intre noi si altii, cari au asiá câte dóue nume, par cà conumele s'ar puté traduce.

Avisulu tramisu la diuariile magiare din Budapesta aparù si in fói'a locala unguresca, inse aice cu mai multu forfoiu, insotitu de laude mai mari, si adausu cu unu apelu catra publiculu ungurescu, cà sè useze de acestu privilegiu spre a audì pe „escelintele oratoru bisericescu romanu“ si in limb'a unguresca.

Nu scimu acestu apelu, séu dóra numai popularitatea cea mare a repausatului, au fostu caus'a, dar atát'a e positivu, cà la inmormentare se adunà unu publicu fórtè numerosu.

Ceremoni'a dupa ritulu calvinu se seversì iute, si dupa ce nimica nu mai remase de indeplinitu, se dete semnalulu parintelui Plopescu, cà póte sè incépa a vorbi.

Dinsulu aruncà o privire de triumfu in giuru de sine, cà si generalulu care se uita a supra armatei sale pe care o comandéza, si imbracandu o fatia din cele mai pline de pietate, si-facù cruce si incepù sè vorbésca.

Faptulu erá cam curiosu, cà la o ingropatiune calvinésca sè se facea cruce, si unora dintre calvini nici nu le vini pré bine la socotéla acésta; dar uitara de curendu superarea loru, càci „az oláh pópa“ vorbiá frumosu, adeca pe placulu loru, si cucerì in timpu scurtu complacerea tuturoru unguriloru.

In restimpu de o óra si jumetate — mai pe scurtu santi'a sa nu scie sè vorbésca, — parintele Nyárfay facù o excursiune câtu de aventurósa in tóte regiunile politice; facù panegiriculu unui patriotu, care mai pe susu de tóte considera patri'a s'a; improscà o filpica strasnica in contra politicei moderne a unoru Romani rataciti, cari punu in sirulu primu totu-de-una nationalitatea loru. Condamnà aspru acésta tendintia, inferà pe toti corifeii ei de-a ròndulu, si incheià, dicèndu cà in tier'a acést'a toti suntemu unguri.

Cuventarea produse efectulu celu mai mare. De cumva aceea s'ar fi rostitu intr'unu teatru, séu in vr'o adunare publica, ascultatorii de siguru aru fi eruptu in applause. Inse nu este datin'a, cà o predicatiune sè

se aplaude, deci toti se despartira in tacere, dar adancu emotionati.

Parerea generala intre unguri fu, cà parintele Nyárfay e nu numai oratoru eminentu, dar totu-odata unu patriotu magiaru de omenia.

Toti disera, cà dinsulu merita sè fía episcopu, séu celu putinu sè inainteze in rangu.

Opiniunea publica unгурésca fu dara câstigata. Parintele Nyárfay erá fericitu. N'a asteptatu inseedaru. A escelatu si si-a atrasu atentiunea generala. A facutu unu pasiu catra scopulu seu.

Si cá acest'a sè fía si mai siguru, si-tipari cuventarea in câte-va sute de esemplare si o tramise tuturoru notabilitátiloru magiare, incepundu de la ministri si pana josu; cá toti sè-lu cunósca, ce bune simtieminte are si astu-felu sè se recomande graciei loru.

VIII.

Mirésa noua.

Sosí érn'a si intr'aceste Pista se facú totu mai demnu de simpath'á si iubirea unguriloru. Isolatu de totu din cercurile putine romane, care mai cutediau sè infrunte atacurile puterniciloru dilei; combatusu aspru de Romani pentru purtarea sa antinationala: elu si-resbunà persecutandu ori ce idea nationala si pe toti propagatorii ei, cá sè-i nimicésca, sè nu mai fía nici unulu si sè remana elu invingatoriu a supra tuturora.

Astu-felu din di in di, facéndu câte unu nou actu anti-nationalu, cadiu repede totu mai in josu pe treptele *prepastiei*.

Celu de pe urma actu alu seu fu scóterea limbei romane din oficiu in comunele romane, si sequestrarea sigileloru cu inscriptiune romana ale sateloru romanesci; introducéndu in loculu acestora limb'a magiara si sigile facute cu inscriptiune totu in acésta limba.

Prin atâte fapte elu dovedí cu deseversire unguriloru, cà se potu increde intr'insulu, — éra Romaniloru, cà l'au perdutu pentru totu-de-una.

Elu inca erá de parerea ast'a, si nici nu mai voi sè proceda in alta directiune.

Intr'aceste elu amblá a dese ori la famili'a lui Székelyhidy, unde totu-de-una fu primitu cu cea mai mare afabilitate din partea tuturora.

Conversatiunile ce le-a intretinutu cu Irma, au stérnitu in dinsulu cea mai buna sperantia pentru vitoriulu seu. Ce e dreptu, elu nu i-a facutu inca vr'o declaratiune categorica de amoru, inse la unele alusiuni ale lui in asta privintia ea a respunsu prin niste termini, cari erau de natur'a d'a-lu incuragiá, si prin urmare se putea simti fericitu.

Intr'una din dile Pista siedea singuru in odai'a sa, medítandu despre viitoriulu seu, — candu de odata usi'a se deschise, si intrá Lajos, fratele Irmei.

Pista sari de pe scaunu si lu-salutá cu cea mai mare bucuria, cá pe unu óspe fórte placutu, in care dinsulu vedea pe fiitoriulu seu cumnatu.

— Am vinitu tramisu de mama-mea, — incepú Lajos, — sè te invitú la noi pe mane la o serata declamatoriá-musicala, insotita de dantiu.

— Spune multiamit'a mea iubitei tale mame, — respunse Pista, — me simtíescu onoratu prin acésta invitatiune, si me voiu infatisiá.

— Inse nu numai ea, — continuá Lajos, — dar si soro-mea mi-a spusu, cá nesmintitu sè vii.

— Si domnisiór'a Irma?

— Si ea.

— Ah! este pré gratiósá.

— Si toti te dorimú.

— Voiu merge. Cum sè potú refusá o invitatiune atátu de gentila?!

Si dupa aceste vorbe ei ocupara locu si incepura a conversá despre felurite obiecte.

Pista se simtiea fórte fericitu, càci nu numai dómn'a lu-invítá, dar inca si dómnisiór'a. Elu ingramadi pe aducatoriulu acestei sciri bune cu totu felulu de amabilitati, si nu-lu lasá a se departá pana sér'a tardiu; dar si atunce mersera amendoi a ciná in ospetariá.

In diu'a urmatória la timpulu ficsatu Pista se affá dejá la Frundiesci. Elu erá celu d'antáiú dintre toti óspetii. I pareá fórte bine, càci putea conversá neconturbatu cu Irma.

— Pré frumusu de la dta, cà ai vinitu atátu de punctualu, — observá ea.

— Invitatiunea dtale e cea mai placuta porunca pentru mine, — respunse elu, — si implinindu-o, mi-am facutu cea mai mare placere.

— Asiá dara dta te affi bine in satutiulu nostru simplu?

— Ori unde — in societatea dtale.

— Prin urmare astadi nu-ti vei petrece pré bine, càci la noi au sè fía acuma multi.

— Ori câtú voru fi, eu numai pe dta te voiu vedé necontentitu.

— Vei face fórte reu.

— Pentru ce?

— Pentru cà ceialalti óspeti se voru superá pe dta.

— Ér dta?

— Eu?

— Da, da!

— Ah! Éta tocmai vinu óspetii. Érta-me, cà trebue sè me ducu a-i primí!

Si Irma, usióra cá o gazela, fugí din salonu spre intimpinarea óspetiloru. Pista o urmá.

Pe candu ei sosira afara, o trasura cu óspeti se oprí dejá in pórtá. Erá betranulu proprietariu Szilvay cu soci'a si fic'a sa. Elma, o bruneta copila cu fatia rumena, care suridea cu veselía, cá tóte fetele cari scíu cà voru dantiá in curendu.

Pista ajutá damele a se cobori din trasura, ér Szilvay se radiemá de bratiulu lui Székelyhidy, care i si strinse man'a amicalu.

Damele se sarutara, si dómn'a Szilvay aruncá o cautatura prin curte, dar nevedíendu acolo decátu o trasura straina, dise:

— Dóra noi suntemu cei d'antái!

— Ba nu, — respunse Irma, — dlu Zimbranu a sositu de multu.

— Scíi frate, — incepú a dice Szilvay lui Székelyhidy, — damele nu pré au datin'a a se infatisiá nicairi precisu. Eu dara am impinsu aratatoriulu orologiului cu o óra mai nainte, cá nu cumva sè intardiamu. Hahaha!

— Fórte bine ai facutu, — respunse Székelyhidy.

(Va urmá.)

S A L O N U

Calindarul septemanei.

Duminea Sf. Parinti, Evang. Ioana Cap. 17 st. 1 - 13.

Dumin.	16	28	Sf. Theodor.
Luni	17	29	Apost. Andronicu (incepe Mosii).
Marti	18	30	Sf. Ierom. Teodot, Petru si Dionisiu.
Mercuri	19	31	Ier. Patriciu.
Joi	20	1	Mart. Thalaleu.
Vineri	21	2	(†) Imp. Constantinu si Elena.
Samb.	22	3	Mart. Vasilisc. (Sambeta Mosiloru.)

Curierul modei.

Scump'a mea amica! Dilele calde nu mai vreu sè sosésca, ma in septeman'a trecuta a fostu atâtu de frigu, încâtu parea că suntemu in mijloculu ernei. Credu, că tu vei fi sciindu mai bine acést'a, căci gerulu de siguru a facutu paguba mare si in gradin'a ta.

Din caus'a frigului nici in moda n'a pututu inca sè intre vr'o schimbare mare. Cele mai portate stofe sunt: cachmir, beige si serge, la cari spre decoratiune se ia grosgrain si catifea. De a supra rochiei de una colóre arare ori se vede vr'o tunica vargata, dar si atunce vergelele sunt de aceea-si colóre cu rochi'a.

Croiulu inca nu multu s'a inchimbatu. Tóta stramutarea e aceea, că pe tali'a pantierata acuma se pórtá niste fichu-uri mici si scurte, cari nu sunt impresorate in giurulu taliei, dar capetele scurte dinainte sunt legate si de-a supra pe peptu inzestrate cu unu buchetu de flori séu de panglice.

Aceste fichu-uri se facu din crépp-lisse albu, se decoréza cu dantele séu fodre, séu din stof'a rochiei, cu ciucuri séu cu alte decoratiuni de asemene soi.

Tunic'a acuma in adeveru are forma de zadia (Schürze), dinainte adeca mai de multe ori e fórte lunga, dar se croiesce atâtu de angusta, încâtu rochi'a dinnapoi remane de totu neacoperita.

Déca rochi'a e neteda, tunic'a e lunga; dar a supra rochiei decorate tunic'a trebue sè fia lunga.

Peleriile au feliurite forme si trebue puse pe capu in mai multe feliuri; peleri'a de peru de calu negru, nalta, cu paretu ingusti si netedi, inzestrata giuru impregiuru cu o panglica lata de catifea cu masle si dinapoi cu dóue aripe, — se pórtá trasa josu pe frunte; peleri'a de paie, négra, cu paretu dinainte lati, dinapoi mai angusti, acoperita de-a supra cu masle mari de grosgrain negru si crengi de migdale in florinde, ér dinainte inzestrata cu o cununa de flori de migdale, — astu-felu de peleria se pune de totu napoi, tocmai pe conciu; peleria de paie, négra, cu impletitura fina, nu asiá innalta si giuru impregiuru cu paretu in o forma si inveliti cu catifea négra, de a supra cu masle mici de catifea si o péna mare de struti, ér din laintru de partea stanga niste male de panglice vênete deschise si degrosgrain din colóreá crème, — acésta peleria se pórtá asiá, că in partea drépta vine josu pana la urechia, ér in stang'a maslele aplicate ajungu mai pana pe mijloculu capului.

Si ast'a siede fórte bine, mai alesu fetieloru tinere si viale.

Mai sunt si alte forme de pelerii. Dar cine ar puté insirá pe tóte?

Intre altele sunt si de acele, cari dinainte se tragu pe frunte si numai dinapoi se decoréza cu flori o parte a paretiloru.

Dar destulu atât'a!

A ta

Alesandrina.

B o m b ó n e.

Iubitoriulu de arte: (in atelieriulu pictorului) Portretulu e lucratu escelentu. Dar én spune-mi, cum ti-ai pututu alege unu modelu atâtu de uritu?

Pictorulu: Portretulu acést'a represinta pe mama-mea.

Iubitoriulu de arte: Pardon! Asiu fi pututu sè ghicescu acést'a numai decâtu, căci sémena asiá de bine dtale.

*

Advocatulu: (catra acusatulu) Povestescemi dara cum s'a intemplat.

Acusatulu: Asiá dara in societatea a doi amici . . .

Advocatulu: De ce-i numesci amici? Di mai bine, că in societatea a doi complici, doi banditi!

Acusatu: Cum ti-place. Amendo au fostu advocati.

*

X. dupa ce luase bacalaureatul — ni povestesc „Telegrafulu“ din Bucuresci — fusesc tramisu de parintele seu la Paris sè invetie art'a lui Esculapu. Sè vedemu cum invetia!

Peste unu anu, tatalu vine la Paris, gasesce pe fiulu seu, a casa incungiu ratu pana in gátu numai de tratate de medicina.

— Fiulu meu, o sè te rogu acuma sè lasi putinu studiulu, — dise parintele, — sè me plimbi si pe mine prin Paris, sè vediu si eu minunile acéstui mare orasiu.

— Cu mare placere, tata, — respunde fiulu dându cu piciorulu in carti.

Mersera a dóua di pe la o multime de edificii, vediura multe statui, in fine ajunsera inaintea unui edificiu mare si posomoritu.

— Dar astea ce o fi, fiulu meu? — intrebà parintele.

— Vedi, asta nu o sciu tata, — dise X., — dar sè intrebú pe sergentulu de di. Elu mi-va spune. Se duse si lu-intreba.

— Facultatea de medicina, — respunde agentulu politiei c'o voce resunatória.

Si tata-seu lu-tramisese sè invetie medicin'a!

CE E NOU?

Principele de coróná Rudolf va plecá dilele víitorie la Miramare, unde s'au si facutu pregatirile de primire. Dupa alte sciri, cari inse inca nu sunt positive, Maj. Sa regin'a inca va petrece câte-va septemani in acestu castelu pomposu.

Tiarulu Rusiei a sositu la báile de la Ems, unde se astépta si imperatulu Vilelmu.

Principess'a de Wied, mum'a Dómnei Románei a sositu la Bucuresci si a trasu la palatulu de la Cotrocáni, sè petréca langa august'a sa fiica.

Isabella, ex-iegina Spaniei, nu peste multu érași se întórce din Paris in Spania, si a nume in alcazarulu de Sevilla in Andalusia. Inse mai nainte de a merge acolo, va petrece câte-va septemani in vr'o baia de mare.

La siedinti'a publica solemna a societátii „Petru Maioru“, ne onorara cu placut'a loru presintia inca urmatóriele dame: Gojdu, contessele de Odeschalchi, sororile Ioanescu, Kopperly, Kutassi, Komócsy, Iseux, Békésy si Ilca Fehér.

Unu geru cumplitu a fostu in nóptea de 7/19 maiu spre sambeta in 8/20, care ni-o facutu daune enorme in tiér'a intréga, si mai cà a nimicitu sperantiele economiloru dar mai vértosu acelorú cu vinie si cu gradini. In urmarea acestei lovituri numai decátu incepura a se urcá rapede pretiurile graneloru si a legumelorú. Nu scimu, ce va mai urmá inca!

In Oradea-mare incepe sè grasseze versatulu negru. Pan'acuma mai multi insi au cadiautu victim'a acestei epidemii infricosiate.

Spesele esundării din Budapesta s'au urcatu la o suma de 107,216 fl. si 70 cr. Frumósa suma aruncata asiá dicéndu numai in ventu.

„Bene Merenti“, adeca medali'a romana fondata de curendu la Bucuresci pntu distinctiuni literarie si artistice, s'a conferitu dilele trecute urmatórilorú, si a nume class'a prima parintelui Melchisedecú episcopulu Dunarei-de-josu, si dloru: A. Treboniu Laurianu decanulu facultátii de litere in Bucuresci, Demetriu Gusti fostu ministru de instructiunea publica, Cesaru Boliac fostu presiedinte alu comitetulu archeologicu, B. P. Hasdeu directoru alu revistelorú „Column'a lui Traianu“ si „Revist'a scientifica si literaria“, dr. A. Fetu membru alu Societátii academice, Teodoru Aman pictoru, Georgiu Sion barbatu de litere, Mateiu Millo artistu dramaticu, Grigoriu Stefanescu professoru la facultatea de sciintie in Bucuresci, colonelulu Slaniceanu directoru generalu alu scólei militare in Romania; medali'a de merite, class'a a dóua s'a conferitu dloru: G. Tatarescu pictoru si M. Pascaly artistu dramaticu.

Érași Bene Merenti! Monitoriulu oficialu alu Romaniei publica érași patru decrete Domnesci, prin cari se acórdá dloru M. Cogalniceanu, Al. Orescu, P. S. Aurelianu si St. Falcoianu medali'a „Bene merenti“ classa I.

Sava inca a esundatu, si de la Carlstadt pana la Siseeu a facutu pagube grozave.

Junimea din Naseudu a tinutu la 15 maiu unu maialu, la care au participatu multi.

Sesonulu báiloru in anulu aceste nu se incepe sub auspice bune. In septeman'a trecuta a fostu asiá de frigu, incátu mai multe nopti a inghiatu. La Sliaciu sesonulu se deschise la 24 l. c., la Coritnitia in 1 iuniu, la Mehadia in 15 l. c., la Balaton-Füred in 21 l. c., pe insul'a Margaretei la 15 l. c., din Karlsbad se scrie, cà numerulu óspetiloru acolo dejá s'a urcatu la 2647, de si e frigu, ma a si ninsu.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Georgiu Petrescu, advocatu in Bucuresci, s'a cununatu cu domnisióra Ana Iacobu Fetu.

Dlu N. Mavrocordatu locotenentu in armat'a

romana, la 4 maiu a serbatu cunun'a sa cu domnisióra Marióra Ciocarlanu, in beseric'a de la Sarindari in Bucuresci.

Dlu Emanuilu Stefanescu a condusu la altaru in Bucuresci pe domnisióra Eugenia Stadl.

Biserica si scóla.

O fundatiune nóua. Avramu Maxinu, fostu protopopu si canonicu onorariu din Timisióra, pe langa angustele sale vinite parochiale, cu o economía parsimoniala, a pututu totusi lasá familiee sale 3000 fl., si acést'a a adus'o in legatura si cu unu scopu filantropicu nationalu. Si a nume famili'a sa, care sta din 3 membrii, are dreptulu a dispune numai de fructele capitalulu, ér insu-si capitalulu remane nealienabilu, cá „fundatiune Maxiniana“ spre a dá — dupa mórtea celor 3 membrii ai familiee — in totu anulu câte dóue stipendie pntu doi studinti romani. Acésta fundatiune se va administrá de catra capitulu din Lugosiu. Piulu fundatoriu a avutu intentiunea sè-si eternizeze prin acésta fundatiune si numele a doi fii pré iubiti ai sei, morti amendoi in flórea vietii lorú: Alesandru si Georgiu; prin urmare cele dóue stipendie se voru numi: „Stipendiulu Alesandru“ si „Stipendiulu Georgiu.“ Nobila mangaiere a unui parinte, lovitú — prin perderea fiiloru sei — in simtientele cele mai delicate ale animei sale. Sè-i mai dicemu inca odata: In eternu amintirea lui!

Irina Nagy, fic'a unui proprietariu magiaru din comitatulu Mosiony, a recursu la ministeriulu de culte pntu concessiune de a puté face esamenulu de maturitate, càci dins'a voiesce sè-si urmeze studiele la universitate.

O mappa oprita. Ministrulu de culte a opritu intrebuintiarea in scólele sêrbesci a unei mappé compusa de G. Georgeviciu. Mapp'a represinta partile sêrbesci.

Societati si institute.

Societatea de lectura din Clusiu a gimnastiloru romani va tiné in a dóua di de Rusali (6 jun. st. n.) o siedintia publica dupa programa urmatória: 1) „Cuventu de deschidere“, rostitu de presiedintele Mihali, stud. de clas'a VIII. 2) „Descéptate Romane“ intonatu de corulu vocalu. 3) „O privire de pe Carpati“ declamatiune. 4) „Sciinti'a mpregnata cu religiositatea face pe omu fericitu“ disertatiune (premiata de dnulu protopopu Gavrilu Popu cu unu galbenu) rostita de autorulu Petru Dulfu, stud. de clas'a VIII. 5) „Pandurulu cersitoriu“ poesia de Eugeniu Cadaru, declamata de Ioane Haragosiu stud. de clas. VIII. 6) „Romanu verde cá stejarulu“ intonatu de corulu vocalu. 7) „Despre insemnatarea educatiunii in viéti'a unui poporu“ disertatiuna (premiata cu doi taleri) rostita de autorulu Teodoru Mihali. 8) „Echouri de suspine“ poesia de Popiliu, declamata de Aureliu Orianu, stud. de clas. VIII. 9) „Plecare in batalia“ fragmentu din o poema epica, cetitu de autorulu Petru Dulfu, stud. de clas. VIII. Dupa aceste va urmá 10) o represintatiune teatrala: „Vladutiulu mamei“ comedia originala intr'unu actu de V. Alesandri; si in fine 11) „Cuventu de inchidere“ rostitu de Vasiliu Pavelu stud. de clas. VII.

Societatea Inocentiu M. Cleiniana a teologiloru din Blasiu a tinutu la 17 Maiu siedintia publica, cu declamatiuni, cantece si disertatiuni interessante.

Societatea de lectura „Petru Maioru“, a juni-

mei romane din Budapesta, va tiené in 16/28 maiu, la 4 óre d. m. siedinti'a sa de incheiare, fiindu-cá anulu scolasticu se termina cu finea lui maiu.

Literatura.

Carti scolare. La Iasi a aparutu editiunea a diecea din „Metod'a noua de scriere si cetire,” pentru usulu clasei I primare, de institutorii: I. Crénga, C. Grigorescu, G. Ienachescu, N. Climescu, V. Receanu si A. Simionescu. Pretiulu 50 bani. — Totu acolo in curendu va aparé: „Povatiutoriulu la cetire prin scriere dupa sitem'a fonetica,” de institutorii G. Ienachescu si Ioanu Crénga.

„**Vae Secatureanu**,” cantecelu de I. Janovu, se afla de vendiare prin librarile din Iasi.

Diuariulu „Press'a” din Bucuresci a incetatu indata-ce ministeriulu Florescu, pe care l'a sustinutu, si-a datu dimissiunea.

Dlu P. S. Aurelianu a publicatu dílele trecute o importanta lucrare agronomica, intitulata „Bucovina,” deseriere economica, insoita de o charta.

La Bucuresci a aparutu de sub tipariu urmatoriulu opu: „Conspectu a supra literaturéi romane si scriitoriloru ei, in ordine chronologica,” partea II, de Vasile Gr. Popu. Déca ni se va tramite, vomu publicá o recensiuine a supra lui. Acuma insemnámú, cá pretiulu e 3 lei.

Dlu Ioanu Tuducescu, cunoscutulu bravu invetiatoriu in Lipova, érási a scosu de sub tipariu unu manualu didacticu, si a nume: „Introducere in economia,” destinatu pentru scólele poporale romane. Pretiulu 20 cr.

T e a t r u.

Teatrulu romanu din Bucuresci si-a inchisu stagiunea, care abia a duratu dóue luni si jumetate. Publiculu n'a spriginitu de felu pe dlu Pascaly. Acuma in teatrulu celu mare jóca o trupa franceza, care represinta operete frivole, si teatrulu totu-de-una e plinu.

Industria si comerciú.

La espositiunea din Philadelphia nu iéu asiá multi ómeni parte precum s'ar fi asteptatu. La deschidere, adeca in 10 maiu au asistatu 50,000 de ómeni, in 11 maiu numai 14,713, in 12 maiu 10,242 si in 13 maiu 11,650 de ómeni.

E c o n o m í a.

Muscele columbace in primavér'a acést'a facura mari escursiuni, si se aratara si prin unele parti ale Ardélului, facédu pagube mari intre vite.

Locustele s'au ivitu in 15 judetie din Romania, de la Cahul si pe tota marginea Dunarii pana Doljiu.

Suvenirea mortiloru.

Amalia Alessandrescu-Cormosiu n. Lupanu, soc'á dlui Demetriu Alessandrescu-Cormosiu, a repausatu in St. Anna langa Muresiu, la 14 maiu, in etate de 21 ani.

Gergon Milly, inventatoriulu lumineloru „milly” a muritu in septeman'a trecuta la Paris.

Ghicitura numerica

de Emilia Popu n. Marcusiu.

O10 o11a12ie! O13u14 15e18iè10a!
13e15e918 10i17io10e12 e15o1218e12i18,
15ai12a 11i15ii o 9o'1018'a 11a10a
I1216ii 18o10u'18ia19 10e17a18i18?

12uai18u ó10e 18iè10 a10o11a12a,
13e918u 14a19o1018iai 12ai18ei 16ii!
15ea1015a o13a18a, a1414a10 11a9u12a,
9i'18i20o10 10e919u12 13e9u18e 13e11ii.

13. 12.

Deslegarea ghiciturei de siacu din nr. 16 :

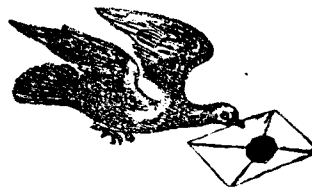
Trecutu-au secle multe si multe ginti barbare
Peritu-au blastemate de cei ce i-au strivitu;
Ér vechile popóre c'a scopululu in mare
Remasu-a neclatite din loculu loru iubitu.

Ar. P. Densusianu.

Bine au ghicitu-o dómnele si domnisiórele : Amalia Lipovanu, Nina Cogiocariu, Ermina Popescu, Eufrosina Baltescu, Maria Lazarescu, Maria Cernatescu, Eufrosina Licescu, Agaftica Micsiunescu, Nina Muresianu, Marta Popoviciu, Eufrosina Gligorescu, Veturia Avramescu, Cleopatra Vinereanu, Agaftia Popescu, Maria Crisianu, Sofia Abrudanu, Olga Ardeleanu, Zoe Dimbu.

Post'a Redactiunii.

Dlu P. D. in Clusiu. Vomu intrebuintiá din ele pe rondu candu va fi locu.

Dlu G. Ch. in Galati. Cu cartile cerute nu putemu servi. Pretiulu foi nóstre este insemnatu in frunte.

Dsiórei E. P. in Tintiari. Cartea ceruta se va tramite in lun'a viitória.

Dlu I. S. in Tr. Nu-mi dai adresa buna, si totsi te miri, cá respectivulu n'a primitu fói'a. S'a tramisu a dóua óra.

Dlu C. M. in C. Nu e cu putintia.

Nr. 5 din „**Siedietóre**,” aparutu la 1 maiu contine aceste: Scóla-te, Romane! poesia de Iosifu Vulcanu, — Rugatiunea crismariului, de Iticu, — Siepte bóle de capetania ale sufletului, de unu preotu, — Tênguîrea feciorului avutu, dara prostu, — versu de plugariulu Gavrilu Micescu, — Invetiaturile lui Mosiu Martinu, pentru economi, — Doine de la Toplita, tramise de Nicolae Reu, — Salcea si stejariulu, fabula, — Hodoroscu si Troscu, — Ciunelituri, de Alecsa Latesiu, — Ce e nou in tiéra si in lume? — Unu talhariu, anecdota, — Respunsuri, — Calindarulu lunei lui maiu. — Rugámú si de astadata pe dnii preoti, notari si invetiatori a respandí acésta fóia in poporu. Pretiulu ei pe unu anu este numai 1 fl. Esemplare complete se mai afla.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1876. Calea tierei nr. 39.